

Justis- og beredskapsdepartementet
Lovavdelingen
Epost.: postmottak@jd.dep.no

Asker, 14. mai 2022

ENDRINGER I STRAFFELOVEN • PÅVIRKNINGSVIRKSOMHET

Det vises til forslag til endringer i straffeloven, straffeprosessloven og politiloven som kriminaliserer samarbeid med fremmed etterretningstjeneste om å utøve påvirkningsvirksomhet.

Verdialliansen er klar over at et forslag var på høring i 2021, men sender likevel med dette noen kommentarer som vi ber om at legges til sakens videre behandling.

STRAFFELOVEN 1902

Den tidligere straffeloven 1902 §§ 97 a og 97 b hadde bestemmelser som etter sin ordlyd forstås å ha ivaretatt et formål som er sammenfallende med det som nå utredes:

§ 97 a. Norsk borger eller en i Norge hjemmehørende person som av fremmed makt eller av parti eller organisasjon som opptre i dens interesse, for seg eller for parti eller organisasjon her i landet tar imot økonomisk støtte for å påvirke almenhetens mening om statens styreform eller utenrikspolitikk eller til partiformål, eller som medvirker hertil, straffes med hefte eller fengsel inntil 2 år.

§ 97 b. Med fengsel inntil 2 år straffes den som mot bedre vitende eller grovt uaktsomt utbrer offentlig eller meddeler til fremmed makt falske rykter eller uriktige opplysninger som om de vinner tiltro, er egnet til å sette rikets indre eller ytre sikkerhet eller forholdet til fremmede makter i fare, eller som medvirker hertil.

Fra straffeloven 1902 (opphevet)

https://lovdata.no/dokument/NLO/lov/1902-05-22-10/**

§§ 97 a og 97 b omfattet påvirkning og desinformasjon om statens styreform, utenrikspolitikk og rikets sikkerhet. Bestemmelsene ble opphevet med virkning fra 1. oktober 2015.

UTVIDET REKKEVIDDE

Påvirkningsvirksomhet, med den definisjonen som foreslås, utvider rekkevidden av forhold som blir ulovlig i forhold til tidligere lov, fordi forslaget handler om påvirkning av beslutninger og allmenn meningsdannelse. Ny lovgivning vil derfor omfatte forhold som ikke var ulovlig etter §§ 97 a og 97 b.

SAMARBEID MED ETTERRETNINGSTJENESTE

Dersom det straffbare forholdet var avgrenset til rikets sikkerhet så var det lite kontroversielt.

Når det straffbare forholdet utvides til påvirkning av beslutninger og allmenn meningsdannelse blir det mer nyansert. Departementet mener at straffbar påvirkningsvirksomhet forutsetter samarbeid med fremmed etterretningstjeneste.

Hvordan skal norske aktører kunne vite om dialog og kontaktpersoner ved utenlandske staters representasjoner i Norge er etterretningspersonell eller personell uten etterretningsoppgaver?

Hvordan kan norske aktører vite om de hensikter kontaktpersoner ved utenlandske representasjoner i Norge har for sin dialog med det norske sivilsamfunnet er innenfor eller utenfor norsk lov?

Vil endringene i straffeloven ramme f. eks norske bedrifter og ideelle organisasjoner som har dialog med utenlandske representasjoner i Norge, også i tilfeller der bedriften eller organisasjonen ikke gjør annet enn å søke gjennomslag for sitt eget ideelle og transparente formål?

Vil virksomhet som ikke har noen konspiratoriske eller ikke-transparente forhold ved seg, likevel kunne rammes av de endringene i straffeloven som nå forberedes?

RUSSLAND 2014

I 2013 – 2014 fant det sted en kampanje i Norge og andre land med ambisjon om å boikotte Vinter-OL i Sotsji fordi Russland hadde vedtatt lover som i norske medier ble referert som «*antipropaganda-lover*». Ingen medier refererte de aktuelle lovenes faktiske innhold, og ingen dekket hvordan informasjon om tilsvarende temaer ble formidlet i norske skoler.

15. februar 2014 ble det gjort oversendelse til Russlands ambassade med kopi av materiell, herunder grov pornografi, som var tilgjengelig for norske elever. Det ble også innhentet (ikke fra ambassaden) oversettelse av utdrag fra de aktuelle russiske lovene.

Kort oppsummert så skjermer lovene barn fra informasjon som kan fremkalle redsel, grøss, panikk eller fortvilelse. All skildring av naturalistiske scener der mennesker ydmyker, mishandler noen, lider, tar livet av seg eller andre, ulykker med visning av deres følger, naturalistiske beskrivelser av seksuelle akter med mer.

Det fant ikke sted noen oppfølgende kontakt med Russlands ambassade etter oversendelsen. I og med at Russland kort tid etter annekterte Krim, ville det uansett vært uaktuelt å ha noen videre dialog med representant for russiske myndigheter. I dagens situasjon er kontakt helt uaktuelt.

UNGARN 2022

Det norske Utenriksdepartementet meldte i juli 2021 at givrelandene og Ungarn ikke greide å bli enige om hvordan EØS-midlene til sivilt samfunn skal forvaltes. Tidligere utenriksminister Søreide pekte på lovgivning i Ungarn som begrunnelse for norsk vedtak om å tilbakeholde midler.

Nåværende regjering har ikke endret begrunnelse for at EØS-midler tilbakeholdes. Norge krever at EØS-midler skal forvaltes i Ungarn uavhengig av myndighetene. Statsråd Huitfeldts redegjørelse til Stortinget tirsdag 3. mai 2022 forstås slik at norsk tilbakeholdelse har dekning i EU-domstolen.

Pressemelding om EØS-midler til Ungarn, 23 juli 2021

https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/ud/pressemeldinger/2021/ungarn_midler/id2866532/

Tidligere utenriksminister Ine Eriksen Søreide om bakgrunn for tilbakeholdelse av norske EØS-midler

<https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/KyQj64/norges-utenriksminister-til-kraftig-angrep-paa-ungarn-det-gaar-i-feil-retning>

Utenriksminister Anniken Huitfeldts redegjørelse i Stortinget 3. mai 2022

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Referater/Stortinget/2021-2022/refs-202122-05-03/?m=2>

USA 2022

I USA forbereder Høyesterett en revurdering av abortloven: Roe v. Wade fra 1973. Norske medier gir en fremstilling som i beste fall er mangelfull. Rett til abort på foster frem til fosteret kan leve utenfor livmor er ekstremt også etter norske forhold, men fremstilles i Norge som et alvorlig tilbakeslag.

En rekke amerikanske delstater vedtar statlig lovgivning som avviser formidling av kjønnsideologi og såkalt «sex education» for lavere trinn i skolene. Heller ikke dette temaet belyses i norske medier med relevante fakta som kunne bidra til mer nyansert refleksjon, f.eks. om undervisning som kan fremme kjønnsinkongruens og øke presset på helsetjenester til barn for kroppskorrigerende.

YOGYAKARTA PRINSIPPENE

Norske regjeringer har gitt tilslutning til de såkalte «Yogyakarta Prinsippene».

Lenke til informasjon om Yogyakarta Prinsippene og pdf for det to utgivelsene i 2006 og 2007

<https://yogyakartaprinciples.org/>
<http://yogyakartaprinciples.org/principles-en/official-versions-pdf/>

Proposisjonen om lov om endring av juridisk kjønn i 2015 viser korrekt til at det ikke er utarbeidet en egen konvensjon som sikrer rettigheter spesielt for personer som er lesbiske, bifile, homofile, trans eller skeive (lhbt-personer), slik som for eksempel FNs barnekonvensjon og kvinnekonvensjon gjør for hhv. barn og kvinner, fordi lhbt-personer likevel er beskyttet av konvensjonene om universelle, grunnleggende rettigheter. Proposisjonen hevder at slike universelle, grunnleggende rettigheter i praksis er utdypet og konkretisert blant annet i de såkalte Yogyakarta-prinsippene og i Europarådets ministerkomité's lhbt-anbefaling (CoE CM Rec 2010/5)

Proposisjonen om lov om endring av juridisk kjønn (Prop. 74 L 2015 – 2016), side 14

<https://www.regjeringen.no/contentassets/3e554a9086cb431ab101efeea3f58df1/no/pdfs/prp201520160074000dddpdfs.pdf>

Bufdir, Barne- og familiedepartementets (BFD) forvaltningsorgan, hevder at Yogyakarta-prinsippene for den internasjonale lhbt-bevegelsen er retningsgivende for tolkning av menneskerettighetene med hensyn til seksuell orientering og kjønnsidentitet, en universell guide til menneskerettigheter med bindende internasjonale legale standarder som Stater bør følge.

Informasjon fra Bufdir på direktoratets hjemmesider om Yogyakarta-prinsippene

<https://www.bufdir.no/bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00002628>

Det norske Utenriksdepartementets veileder fra 2013 for menneskerettigheter, seksuell orientering og kjønnsidentitet er retningsgivende for UD og utenriksstasjonene. Veilederen opplyser at:

Norge støtter også de såkalte Yogyakarta Prinsippene som tar for seg en rekke menneskerettigheter og hvordan disse bør gjennomføres overfor seksuelle minoriteter.

Fra regjeringens / Utenriksdepartementets hjemmesider: Artikkel og lenke til veileder

https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/utviklingssamarbeid/innsiktmappe/kvinner_likestilling/seksuell_identitet/id560801/
https://www.regjeringen.no/contentassets/b7384abb48db487885e216bf53d30a3c/lhbt_veileder.pdf

Yogyakarta Prinsippene formulerer en rekke vurderinger som presiserer at LHBTQ-personer har rettsvern og menneskerettigheter som alle andre. Dette er ikke kontroversielt, men det formuleres også en presentasjon av menneskerettighetene som vil kreve grunnleggende nytolkning av samtlige konvensjoner om menneskerettigheter, språket og begrepene som anvendes.

ALLIANSER OG DIALOG

Verdialliansens referanser til utenlandske forhold, stater, reformer og Yogyakarta, gis så detaljert for å begrunne at norske aktører kan ha behov for å søke internasjonale kontakter, dialog og kanskje samarbeid, med aktører og evt. stater som deler Verdialliansens formål og grunnlag.

Verdialliansen fremmer verdier, som på tross av å være sammenfallende med grunnlaget for norsk lovgivning, kultur og samfunnsliv i århundrer, og som fortsatt er grunnlaget for konvensjoner om menneskerettigheter, herunder barnekonvensjonen, i dag er stigmatisert og feilaktig blir karakterisert som diskriminerende i Norge av folkevalgte, offentlig forvaltning, media og offentlighet:

Menneskerettighetenes grunnlag:

- EKTESKAP: Konvensjonsbeskyttelse er avgrenset til ekteskap for én mann og én kvinne
- FORELDRE: Juridisk foreldreskap etableres i utgangspunktet ved biologisk foreldreskap
- KJØNN: Kjønnskategoriene er mann og kvinne og defineres ved objektive kriterier

Ny ideologi og reformkrav:

- EKTESKAP: Uavhengig av kjønn og antall, med alle ekteskapets rettsvirkninger
- FORELDRE: Juridisk foreldreskap uavhengig av biologisk slekt og antallsbegrensning
- KJØNN: Individuell identitet normerer mann og kvinne og en rekke nye kjønnskategorier

Den kristne forankringen av hvordan ekteskap, foreldreskap og kjønn forstås er sammenfallende med menneskerettighetenes innretning. Menneskerettighetene er universelle og gir alle personer rett til liv og beskyttelse. Det betyr ikke at alle identiteter og orienteringer rett til å normere lovgivningen.

Utenlandske stater, og deres representasjon i Norge, kan være viktige samtalepartnere når sterke grupper søker gjennomslag ved organer i FN, EU og Europarådet for å tolke menneskerettighetene på en ny og gjennomgripende måte. Dette kan utløse behov for grupper som Verdialliansen til å koordinere oversikt over en kompetent motkultur, ikke bare i Norge, men også internasjonalt.

Slik lovforslaget om endring av straffeloven er utformet, kan det oppfattes risiko for at dialog og eventuelt samarbeid vil bli vurdert som ulovlig påvirkningsvirksomhet jf. foreslått ordlyd til ny § 130.

Det er en uakseptabel konsekvens dersom endringer i straffeloven, straffeprosessloven og politiloven, medfører at virksomhet for kristne verdier og identitet, og informasjon om menneskerettighetene slik de faktisk er utformet, blir vurdert som ulovlig påvirkning.

LIKEBEHANDLING AV FORMÅL

Bedrifter og næringsliv i Norge har legitim rett til å arbeide for gode rammebetingelser. Eierskap og investering i norske bedrifter og verdiskaping i Norge er ikke bare en realitet, men også ønskelig for å skape god integrasjon mellom Norge og global økonomi. Norsk formuesbeskatning er et insitament for norske bedriftseiere til å selge ut eierskap til utenlandske eiere.

Næringsorganisasjoner med formål å påvirke rammebetingelser, beslutninger og meningsdannelse, kan ha betydelige utenlandske interesser integrert og representert i sin medlemsbase.

Norges Rederiforbund er f. eks en betydelig aktør med innflytelse på norsk sjøfartsadministrasjon og norske posisjoner i EU og IMO. Medlemsbasen er ikke reservert for norske aksjonærer.

VEILEDER FOR UD OG UTENRIKSSTASJONENE

Det noteres at Utenriksdepartementets veileder for norsk innsats for menneskerettigheter, seksuell orientering og kjønnsidentitet.

Veilederen beskriver norske utenriksstasjoners konkrete retningslinjer for strategisk påvirkning og etablering av kontakter med media, lovgivning, parlamentarikere, NGO, andre lands ambassader og det samlede sivilsamfunnet, med formål å fremme den forståelsen av menneskerettighetene som fremkommer av Yogyakarta Prinsippene.

Dette på tross av at disse, som nevnt ovenfor, på en rekke vesentlige punkter bryter med menneskerettighetene, krever nytolkning av menneskerettighetene, og dessuten ennå ikke er fullt implementert i Norges egen lovgivning.

Verdialliansen presiserer at det vern som alle borgere har krav på, uansett seksuell orientering og kjønnsidentitet, er en selvsagt del av det verdigrunnet Norge må representere globalt.

Det er reformene som krever å normere hele samfunnet til ny forståelse og regulering av kjønn, språk, ekteskap, foreldreskap og reproduksjon som Verdialliansen peker på. Dette er reformer som unndratt demokratisk åpenhet og debatt, men norske utenriksrepresentasjoner arbeider for globalt.

Justis- og beredskapsdepartementet anmodes om å notere veilederen, særlig s. 8 -9: «*Hva bør utenriksstasjonene gjøre som ledd i sitt arbeid med lesbiske, homofile, bifile og transpersoner*».

Det vurderes at norsk utenriksstjeneste med dette har formål om å påvirke beslutninger og allmenn meningsdannelse i stater der Norge er representert, på en måte og med retningslinjer som har risiko for å medføre lovbrudd i Norge for aktører som f eks Verdialliansen, dersom det etableres tilsvarende kontakt, dialog og evt samarbeid med andre staters representasjon i Norge.

KONKLUSJON

Verdialliansen har følgende oppsummering av våre synspunkter på de endringene som er under utredning i straffeloven, straffeprosessloven og politiloven:

1. Endringer i straffeloven, straffeprosessloven og politiloven bør kriminalisere handlinger som er rettet mot *rikets sikkerhet* fremfor *beslutninger* og *allmenn meningsdannelse*.

Dersom regjeringen likevel vil regulere ulovlig påvirkningsvirksomhet:

2. Norsk lov må være bærekraftig og prinsipiell, ved at norske borgere og organisasjoner ikke kan straffes for atferd, samarbeid og handlinger med andre staters representasjon i Norge, i forhold der kontakten og samarbeidet har vært tilsvarende Norges invitasjon til samarbeid med sivilsamfunnet i stater der Norge er representert.
3. Norske aktører må kunne forholde seg til utenlandske representasjoner i Norge, tilsvarende hvordan Norge samarbeider med sivilsamfunnets aktører i stater der Norge er representert.
4. Aktivitet og samarbeid for å påvirke beslutninger og meningsdannelse i Norge kan ikke være ulovlig dersom formålet som aktiviteten og samarbeidet søker å fremme i seg selv er lovlig.

5. Det må defineres bedre hva som menes med *fremmed etterretningstjeneste*. Norske aktørers dialog med utenlandske staters representasjon i Norge kan finne sted uten at den norske aktøren vet hvilke funksjoner og tilknytninger de personer innehar som det er kontakt med.
6. Økonomiske bidrag fra utlandet kan ikke alene vurderes som bevis på noe ulovlig. Norske aktører med ideelt formål bør kunne støttes fra utlandet (Verdialliansen har ikke slik støtte).
7. For at et forhold skal være straffbart må det foreligge konspirasjon, økonomisk vinning utover det ideelle formålet og åpenbar hensikt å skjule dialogen, kontakten og samarbeidet fra innsyn og åpenhet. En ideell organisasjon må f.eks. kunne referere de aktuelle aktivitetene åpent i styrereferater, årsmeldinger og artikler i egne informasjonskanaler.
8. Det fremlagte forslaget forstås å særlig søke regulering av påvirkningsvirksomhet som har et formål av ideell, ideologisk, politisk og kanskje verdimeessig karakter.

Dersom påvirkning av beslutninger og allmenn meningsdannelse skal kriminaliseres, så må reguleringen likebehandle ethvert formål med påvirkningen.

Det er urimelig at forbud mot på påvirke beslutninger og allmenn meningsdannelse får en innretning som særlig rammer ideelle formål, mens økonomiske formål ikke er berørt, ref høringsnotatet pkt. 5.2.6: «*En kriminalisering av samarbeidshandlinger i bredere forstand reiser kompliserte spørsmål som departementet ikke har hatt anledning til å utrede i denne omgang, og det fremmes derfor ikke et konkret lovforslag som rammer slik atferd*».

Dersom det ikke lar seg gjøre å kriminalisere påvirkningsvirksomhet mot beslutninger og allmenn meningsdannelse med en prinsipiell, objektiv og formålsuavhengig lovgivning, så bør utredningen heller søke tilbake til den type innretning som §§ 97 a og 97 i den tidligere straffeloven 1902 uttrykte, der rikets sikkerhet er den sentrale verdien som må forsvares.

Med vennlig hilsen
VERDIALLIANSEN

Jan Harsem, for styret

Verdialliansen - Nettverk for kristne verdier og menneskerettigheter – skal fremme og forsvare kristne verdier i samfunnet. Verdialliansen skal også fremme og forsvare kristen tro, identitet og verdigrunnlag som legitimt og beskyttet av menneskerettighetenes diskrimineringsvern.

VERDIALLIANSEN

Nettverk for menneskerettigheter og kristne verdier

ORG.NR.: 913 714 547

POST: Postboks 23 • 1371 Asker • Norge

WEB: www.verdialliansen.no / **FACEBOOK:** <https://www.facebook.com/verdialliansen>

EPOST: post@verdialliansen.no / **TLF.:** 95 77 11 99